

บทที่ ๔

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

พระยาอนุমানราชชน (ยง เสฐียรโกเศศ) เคยเป็นนายกรัฐมนตรีสยาม มีผลงานทางวิชาการทั้งที่เขียนเป็นหนังสือ บทความ จุลสาร ทั้งที่เขียนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษมากมาย เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านนิรุกติศาสตร์และขนบธรรมเนียมประเพณีไทย เป็นนักปราชญ์ที่รักการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างยิ่ง พระยาอนุমানราชชนเรียบเรียงพินความหลังขึ้นเพื่อเป็นการบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต หนังสือชุดนี้ให้เนื้อหาสาระครอบคลุมสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ทั้งมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะได้บันทึกข้อมูลทางสังคมศาสตร์ไว้มากกว่าครึ่งของเนื้อหาทั้งหมด การที่พระยาอนุมานราชชนเป็นนักอ่านนักค้นคว้า ทำให้รู้จักวรรณคดีทั้งของไทยและของต่างประเทศอย่างมาก ดังจะเห็นได้ว่า หนังสือชุดนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีมากที่สุดในบรรดาหัวข้อวิชาต่าง ๆ คือมีถึงเกือบ ๑ ใน ๕ ของเนื้อหาทั้งหมด

การให้ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เกือบทุกสาขาวิชาเช่นนี้ ทำให้พินความหลังมีลักษณะคล้ายกับสารานุกรม นอกจากนี้ความรู้เกี่ยวกับชื่อวิสามานยนาม ทำให้พินความหลังมีลักษณะเป็นวิทยานุกรมเกี่ยวกับชื่ออีกด้วย พินความหลังนอกจากจะเป็นตำราที่บรรยายความรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาและนักวิชาการจะใช้อ่านประกอบการค้นคว้าแล้ว ยังอาจใช้เป็นหนังสืออ้างอิงเพื่อการค้นคว้าเฉพาะเรื่องอีกด้วย

ลักษณะเฉพาะที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ เป็นหนังสืออัตชีวประวัติ และลักษณะการเขียนที่เป็นทำนองบันทึก ซึ่งรวบรวมเหตุการณ์และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในยุคสมัยของพระยาอนุมานราชชนไว้ เรื่อง พินความหลัง จึงเป็นเอกสารปฐมภูมิที่สำคัญชิ้นหนึ่ง

เป็นที่น่าสังเกตว่า สาขาวิชาที่พระยาอนุมานราชชนมีความรู้อย่างลึกซึ้ง นอกจากวรรณคดี เช่น ภาษาศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี สุภาอิต และนิทานพื้นเมือง มีบันทึกไว้ไม่น้อย ข้อมูลที่เรียบเรียงโดยผู้เชี่ยวชาญเช่นนี้ นับว่าเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถืออย่างยิ่ง

การที่พระยาอนุমানราชชน เคยรัยราชการในกรมศาลการ และ เคยเดินทางไปปฏิบัติราชการต่างจังหวัดหลายจังหวัด ความเป็นผู้รู้และนักประพันธ์ทำให้สรุปลิงที่ได้เห็นในจังหวัดต่าง ๆ ไว้ หนังสือชุดนี้จึงมีลักษณะเป็นหนังสือท่องเที่ยว ถึงแม้ว่าจะเขียนขึ้นหลายปีมาแล้ว ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดต่าง ๆ อาจจะไม่ทันสมัย แต่ก็ เป็นบันทึกสภาพเมืองไทยในยุคสมัยหนึ่งได้เป็นอย่างดี ผู้ที่ศึกษาวิเคราะห์ทางด้านสังคมวิทยาหรือสภาพสังคมไทยในอดีต อาจใช้หนังสือชุดนี้เป็นแหล่งค้นคว้าได้อีกแหล่งหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

๑. ในปัจจุบันถึงแม้ว่าประเทศไทยจะได้พัฒนาเทคนิคด้านการพิมพ์ไปมากก็ตาม แต่ลักษณะการจัดรูปเล่มบางประการก็ยังไม่ถูกต้องตามมาตรฐาน เช่น ตำราทางวิชาการที่มีคุณค่าควรครรถนึ้น เรื่อง ซึ่งทำให้ทั้งนักศึกษา นักวิจัย และบรรณารักษ์ไม่อาจค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้รวดเร็วเท่าที่ควร เพราะจำเป็นต้องอ่านตลอดทั้งบทหรือตลอดทั้ง เล่ม เพื่อค้นข้อมูลในส่วนที่ต้องการ ในหนังสือรวมความรู้เรื่อง พื้นความหลัง นี้ การมุ่งค้นในหัวข้อหนึ่งหัวข้อใดไม่อาจทำได้สะดวกถ้าไม่อ่านตลอดทั้ง เล่มอย่างละเอียด หากจะมีการนำหนังสือเรื่อง พื้นความหลัง มาพิมพ์ซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ผู้วิจัยใครขอเสนอให้มีการพิมพ์ครรถนึ้นโดยละเอียดตามที่ผู้วิจัยรวบรวมไว้ในภาคผนวก รวมอยู่ในเล่มด้วย เพื่อให้บรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าใช้ครรถนึ้น ซึ่งเป็นผลของการวิจัยครั้งนี้ เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานได้ โดยเฉพาะบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน และห้องสมุดโรงเรียนซึ่งมีงบประมาณในการจัดหาหนังสือจำกัด การจัดหาหนังสือ พื้นความหลัง ชุดเดียว ก็จะครอบคลุมเนื้อหาสาระ เช่น เกี่ยวกับการจัดหาหนังสือ เรื่องอื่น ๆ อีกหลายเล่ม

๒. นอกจากนี้ยังมีตำราทางวิชาการตลอดจนหนังสือสารคดี (Non-fiction books) ของไทยอีกหลายรายการที่รวบรวมสาระในสาขาวิชาต่าง ๆ ไว้หลาย ๆ เรื่อง เช่น บันทึกเรื่องความรู้ต่าง ๆ ซึ่งเป็นบันทึกโต้ตอบระหว่างสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์และพระยาอนุমানราชชน หนังสือชุดปัญหาประจำวันและสยามรัฐ หน้า ๕ ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งควรจะได้มีการนำมาวิเคราะห์เนื้อหาและจำแนกหัวข้อวิชา เพื่อให้นำไปใช้ประโยชน์ในการค้นคว้าวิจัยได้สะดวกขึ้น เครื่องมือในการวิเคราะห์นั้นอาจนำระบบจำแนก

เอกสารอื่น ๆ มาใช้ตามความเหมาะสม เช่น ระบบการวิเคราะห์หนังสือของ หอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (Library of Congress Classification) ระบบการวิเคราะห์หนังสือแบบทศนิยมสากล (Universal Decimal Classification) ตลอดจน ระบบชื่อย่อ (Thesaurus) ฯลฯ แล้วนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิชนิดต่าง ๆ เช่น แผนภูมิแท่ง (Bar Charts or Bar Graphs) แผนภูมิเส้น (Trend Charts or Line Graphs) แผนภูมิวง (Pie Diagram or Circle-Graphs) ตลอดจนแผนภูมิประเภทอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้เสนอเนื้อหาสาระในหนังสือที่มีคุณค่าเหล่านั้น ได้ชัดเจนยิ่งขึ้นด้วย

๓. ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะว่าควรมีการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือภูมิศาสตร์ไทย หนังสือท่องเที่ยวในประเทศไทยและหนังสือประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งจะเป็นการรวบรวมข้อมูลสำหรับจัดทำหนังสืออ้างอิงประเภทนามวิทยาการ (Cyclopedia of Names) ซึ่งยังไม่ปรากฏว่ามีการผลิตหนังสืออ้างอิงประเภทนี้ในตลาดหนังสือไทย สำหรับวิธีการวิเคราะห์ ควรจะพิจารณาเครื่องมือในการวิเคราะห์ให้เหมาะสมด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย